

2022.
ÁPRILIS
7.

A BOLDOGSÁG NYOMÁBAN

BESZÉLGETŐS ELŐADÁSOK A SAPIENTIÁN

A PÉNZ NEM BOLDOGÍT?

3. alkalom

†72

HETVENKÉT
TANÍTVÁNY
MOZGALOM

A pénz nem boldogít?

Héjj Tibor

2022. április 7.

Kétféle válasz adható erre a kérdésre...

... de az „igen” meg a „nem” is csak részlegesen igaz.

Pedig milyen sokan mondják, vallják, hirdetik és teszik rá – szó szerint erre *áldozva* – az életüket, hogy a pénz az Élet célja, a pénz mozgatja a világot, a pénzért érdemes élni...

... hogy aztán szembesüljenek vele, hogy *boldogtalanná váltak*.

Ilyen – mint a mostani – körökben pedig a többség azt mondaná, hogy a pénz nem boldogít – pedig tudományosan is kimutatható hogy *egy adott értékig valóban boldogabbá tesz* és ezt nem tagadni kell hanem tudatosítani. Hogy fontos az „egy adott határig” és addig sem „minden áron”.

Kezdjünk tehát inkább mélyre fúrni és az alapoktól elindulva végiggondolni a választ!

Az Egyház tanítása szerint az alap az emberi méltóság

Az Egyház Társadalmi Tanítása (ETT) az utóbbi 130 évben alakult ki, folyamatosan bővülő tartalommal, iránymutató válaszokat adva az élet minden területére.

Ennek elsőszámú pillére az „emberi méltóság”. Sokszor és sokan emlegetik Alkotmányban, orvosi kontextusban, a háború kapcsán, stb. de mit is jelent ez?

„**Emberi méltóság:** Az Egyház társadalmi hagyományának alapja az a meggyőződés, hogy minden ember – korától, állapotától, képességeitől függetlenül – Isten képmása, és ezért csorbíthatatlan méltósággal és értékkel bír. **Minden ember önmagáért van, és nem tekinthető pusztán hasznossági szempontból értékes eszköznek: valaki, nem pedig valami.** E méltósága annak az egyszerű ténynek köszönhető, hogy ember. Ezt nem lehet kiérdemelni, nem is valamely emberi hatóság adományozta ajándék, így el sem veszíthető, és meg sem lehet fosztani tőle. Ezért **minden emberi lény ezzel az Isten-adta méltósággal bír**, akármilyen legyenek is a személyes tulajdonságai vagy körülményei.” (11. o.)

Forrás: az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsának 2014-s kiadványa, „Az üzleti vezetők hivatása” címmel

Az emberi méltóság aspektusai a munkavégzéssel kapcsolatosan

A munka méltóságának aspektusai:

- Önállóság
- Elégedettség az elvégzendő munkával
- Értelmes munka
- Megbecsültség
- Tanulási és fejlődési lehetőségek

A munkahely méltósági aspektusai:

- Jól-lét
- Igazságos bérezés
- „Hang” (Vélemény nyilvánítási lehetőség)
- Biztonság – munkavédelem
- Egyenlő esélyek és elbírálás

Forrás: Bolton, S. C. (2010). Being human: dignity of labor as the foundation for the spirit–work connection. *Journal of Management, Spirituality and Religion*, 7(2), 157–172. <https://doi.org/10.1080/14766081003746422>

Érdemes átgondolnunk példákat a magunk életéből, amikor **beosztottként** azt éltük meg, hogy:

- Ezek **megvalósultak** (és hogyan)
- Amikor **hiányoztak** (és hogy azt hogyan éltük meg)

Ezt követően pedig példákat, amikor **főnökként** ezekre odafigyeltünk!

„Jól-lét”: mi „integrált emberi fejlődés”-nek mondjuk, mások „gondoskodás”-nak, de mindenképpen benne van a spirituális aspektus is!

uh.edu/wellness/dimensions/

Nine Dimensions of Wellness

The nine dimension model helps students to understand how several areas of life can affect their overall health and wellness.

 Social	 Financial	 Emotional
 Intellectual	 Spiritual	 Cultural
 Occupational	 Environmental	 Physical

Forrás: University of Houston, <https://uh.edu/wellness/dimensions/>

Mások minőségi kezelése minden munkakörben megélhető!

Az emberi minőség gondozásának öt szintjét mindenki gyakorolhatja:

5. szint: Hajlandóság társaink fejlődésének támogatására, kölcsönös tisztelet és megbecsülés, barátságon-alapú reciprocitás.

4. szint: Törődés mások jogos érdekeivel és támogatásuk problémáik megoldásában.

3. szint: Tiszteletadás az egyének és őket megillető jogok felé.

2. szint: Tiszteletlen bánásmód, mások érdekének és személyének figyelmen kívül hagyása.

1. szint: Nyilvánvaló igazságtalanság - hatalommal, kiszolgáltatott helyzettel való visszaélés vagy helytelen bánásmód által.

A “munka” olyan terület, ahol így Isten társ-teremtői lehetünk!

- „Egy valóban fejlett társadalomban a **munka a társadalmi élet alapvető dimenziója, mivel nemcsak a napi kenyér megszerzésének eszköze, hanem a személyes növekedésnek, az egészséges kapcsolatok kiépítésének, az önkifejezésnek és az ajándékok cseréjének is.** A munka megosztott felelősségérzetet ad számunkra a világ fejlődéséért és végső soron az emberiségünkért”.
Ferenc pápa: *Fratelli tutti* enciklika, 2020, par. 162.
- Amikor dolgozunk, nem csak egy értelmes foglalkozást űzünk a társainkkal. Nemcsak a közjóhoz járulunk hozzá, hanem **együtt alkotunk, együtt dolgozunk a leghatalmasabb Istennel**, békét, kreativitást/ötletességet és bőséget hozva, ami minden mást átalakít.
<https://blog.acton.org/archives/101192-co-laborers-and-co-creators-with-the-most-high-god.html>
- „Isten meghívja az embereket, hogy csatlakozzanak munkájához és működjenek Vele **együtt**. Ebből a szempontból feltűnő és nagyon gazdagító szellemi párhuzam jelenik meg a Laborem exercens és a Laudato si’ között. Az előbbiben II. Szent János Pál a Jézussal való találkozás útjaként javasolja a munkát; LS-ben a közös otthonunk gondozása az út ahhoz, hogy ugyanazzal a Jézus Krisztussal találkozzunk, mint az univerzumot kitöltő Logosszal (Ige). **A munka emberi és spirituális/szellemi élmény.**
<https://futureofwork-labourafterlaudatosi.net/> with the contribution of UNIAPAC (International Christian Union of Business Executives) és CARE IS WORK, WORK IS CARE (2020-2021)

Ehhez a szemlélethez másfajta, az ú.n. szolgáló vezetés tartozik

A „szolgáló vezetés” – mérhető – aspektusai sokirányúak:

1. Integritás	
2. Alázatosság/szerénység	1-3: Karakter – miféle ember a vezető?
3. Szolgálatkészség	
4. Törődés másokkal	
5. Felhatalmazás (empowering)	4-6: Ember orientáltság – hogy viszonyul a vezető másokhoz?
6. Mások fejlesztése	
7. Jövőkép alkotás	
8. Célok meghatározása	7-9: Feladat orientáltság – Mit tesz a vezető?
9. Vezetés	
10. Mintaként funkcionálás	
11. Csapat-építés	
12. Döntés hozásba bevonás	10-12: Folyamat orientáltság – milyen hatással van a vezető a szervezeti folyamatokra?

Forrás: Page, D., and Wong, T. P. (2000). A conceptual framework for measuring servant-leadership. *The Human Factor in Shaping the Course of History and Development*, 69–110.

A „vezénylő” és a „szolgáló” vezetés összehasonlítása

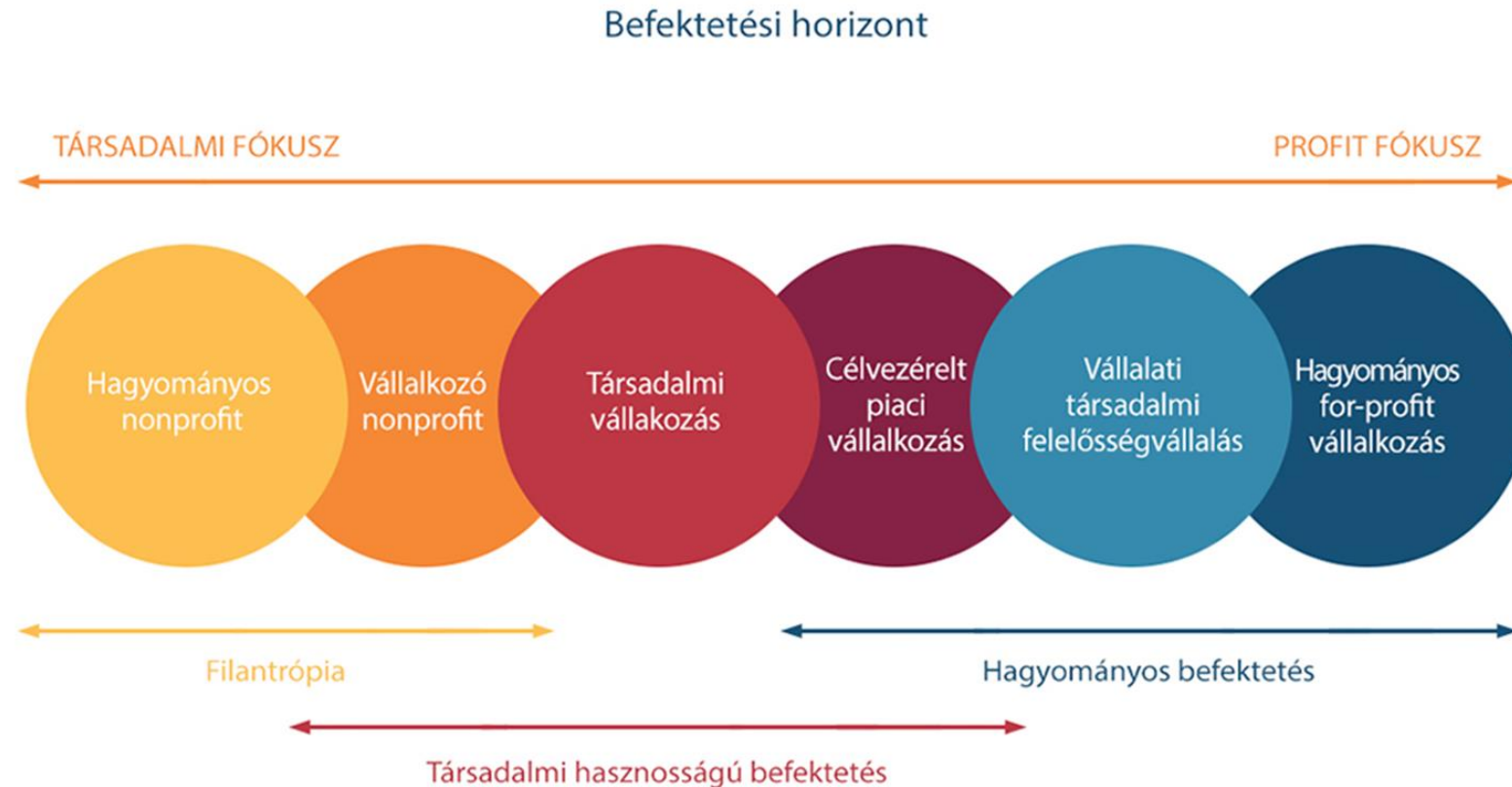
„Vezénylő” vezetés	„Szolgáló” vezetés
A vezető célkitűzése, hogy szolgálják.	A vezető célkitűzése, másokat szolgáljon.
Elsődleges kedvező kép kialakítása a vezetőről és az ő előmenetelének a szolgálata. Az önfenntartása és vele kapcsolatos kedvező vélemények kialakítása kerül előtérbe a döntések meghozatalakor.	Törekvés arra, hogy a beosztottak képesek legyenek bennük rejlő maximális potenciál kihasználása, háttérbe húzódva és a többiek szerepét kihangsúlyozva. A csapat, a cég és munkavállalóinak figyelembevétele és előléptetése saját maga előtt.
A pozícióval járó jogosultságok fontosabbak, mint a vele járó felelősségek.	A felelősség fontosabb, mint a pozícióból fakadó járulékos jogosultságok.
Munkatársak alsóbbrendűként vannak tekintik és úgy is vannak kezelve, többnyire nincsenek bevonva a döntéshozatalba és nem is értesülnek a fontos új információkról.	Munkatársak tiszteletteljesen vannak kezelve, mint a csapat részei, akik együtt teljesítik a feladatokat, be vannak vonva döntéshozatalba és értesülnek a fontos információkról.
Kizárólag a legközelebbi helyettes számára könnyen elérhető.	Gyakran lép interakcióba másokkal, „nyitott ajtók” várják a munkatársakat.
A légkört a függelmi viszony jellemzi, amelyet a pozícióból fakadó befolyás táplál.	Olyan légkört teremt, ahol az emberek a maximális potenciáljuk kihasználásra vannak ösztönözve és fejlesztve, a hatalmi erő pedig mások segítségét célozza.
Azt akarja, hogy a vezetőre hallgassanak.	Döntéshozatal előtt először a többieknek hallgatja meg.
Törekvés saját maga megértetésére, mások megértése helyett.	Először másokat akar megérteni, azután szeretné megérteni saját magát.

Forrás: Page, D., and Wong, T. P. (2000). A conceptual framework for measuring servant-leadership. *The Human Factor in Shaping the Course of History and Development*, 69–110.)

Másokat elítél a hibáik miatt és nem szívesen vállal felelősséget, ez a gyengeség jele.	Munkatársak méltányolása egyénileg, tanulás a hibákból, miközben elismerést ad másoknak.
Konstruktív kritikák elutasítása és a teljesítmény saját érdemnek való feltüntetése.	Ösztönzés a teljesítményre és visszacsatolás, az eredményre közös érdeként tekint. A folyamat épp annyira fontos, mint a véghezvitel.
Nem tölt időt mások fejlesztésével, így a működés nem hatékony.	Befektet és ellát másokat az előrehaladásuk érdekében.
A követés a személyen alapul.	A követés a jellemen alapul.
Döntéshozatalkor az eltírt fő szempont a hasznosíthatóság.	Döntéshozatalkor nyitottan érkezve az alapelvek jelentik a fő szempontot.
Megfélemlítés használata a kritikák elcsendesítése érdekében. Védekező típus.	Nyílt viták használata előszeretettel, nyitottság a másoktól tanulás felé.
Támogatást nyer félrevezetés, hatalmi játék és manipuláció által. Az emberek félelemmel engedelmeskednek.	Támogatást nyer ésszerű gondolkozás és meggyőzés által. Az emberek tiszteletteljesen engedelmeskednek, a helyesség tudatában.
Azoknak a személyeknek az előléptetése, akik nem kérdőjelezik meg a döntéseket és alkalmazkodók.	Azoknak a személyeknek az előléptetése akik bizonyítják, hogy hozzájárulnak a sikerhez.
A tekintély a szabályok, korlátozások és szabályozások külső kontrollja által valósul meg, amelyet a kényszer erő tart fennt.	A tekintély másokra gyakorolt hatáson alapszik, ösztönzés, inspiráció, motiváció és meggyőzés által.
Csak a felettese felé tartozik felelősséggel. Elkerüli a személyes értékeléseket, mint zavaró hatásokat.	A teljes szervezet felé felelősséggel tartozik. Szívesen fogadja a személyes értékeléseket, a teljesítmény fejlesztésének eszközeként.
Ragaszkodás a hatalomhoz és pozícióhoz.	Hajlandóság a távozásra, egy alkalmasabb személy javára.
A pozíciót később betöltők képesítése és fejlesztése iránt kis érdeklődést mutat.	A vezetés fejlesztésének nagy a prioritása mások kiszolgálása érdekében.

Tulajdonosként is megélhetjük a másokért éleést!

A Love Box, az egyik legnagyobb kartondoboz-gyártó cég küldetése szerint:

„A jövőkép Istentől az inspiráción keresztül származik. A küldetés az Ő jövőképe, amelyet az elme felfog. Amikor a küldetés a szívbe ereszkedik, értékekké válik. Amikor ezeket az értékeket gyakoroljuk, kultúrává válik”

(Love Box, idézi Schwartz, M., Isten mint részvényes?, 2006)

A (vállalkozási) pénz tehát tehet boldoggá – ha ezt tesszük

A „cég”, a „munkahely” tehát lehet a boldogság forrása, „csak” az a titok, hogy össze kell kapcsolni a spiritualitást, a belőle fakadó emberi méltóságot, ennek megnyilvánuló módját a szeretet terén, az erényességet és a közjóra törekvést:

- „A **személyközpontúságból fakadó szubszidiaritás elve** hozzájárul a szabadabb információáramláshoz az egész szervezetben, és csökkenti a visszaélések valószínűségét; ösztönzi a kreativitást, a részvételt és a felelősséget, ezáltal megerősítve az emberi társadalom demokratikus jellemzőit.” (Maritain 1936b/1996, 1951a)
- „A **perszonalizmushoz „átalakító-jövőképű”, szolgáló vezetőkre van szükség, akik megerősítik követőik emberi méltóságát.** Szellemi és erkölcsi erényre van szükség színlelés vagy látszat helyett.” (Whetstone, J. T., Perszonalizmus és erkölcsi vezetés: A szolgáló vezető átalakuló jövőképpel, 2002)
- **"Ez egy cég egyetlen és végső létjogosultsága: az a képessége, hogy szervezett munkával elősegítse az integrált emberi virágzást/jóllétet,** nemcsak az előállított javak és szolgáltatások, hanem a résztvevők által megszerzett észbeli és jellembéli kiválóság vagy erény tekintetében is". (Sison 2007, 478. o.)
- „A hatékonyság és a szolidaritás, a gazdaságosság és a társadalmi hasznosság már nem antitetikus, hanem egymást kiegészítő elemekként jelennek meg, amelyek formálni kezdik a jelen vállalatát, és egyre inkább a jövőét.” (Argiolas, 2014, 44. o.)
- **"A közjó mind a boldogság feltétele, mind annak eredménye,** amelyet a közjóban részt vevő személyek erényesen élve érnek el." (O'Brien, 2009, 31. o.)

A pénz nem boldogít?

Tóth József

2022. április 7.

Közzó - kinek mit jelent a közzó?

- Azon társadalmi feltételek összessége, melyek lehetővé teszik, hogy az emberek jobban és könnyebben kibontakoztathassák önmagukat csoportosan és egyénként egyaránt.”

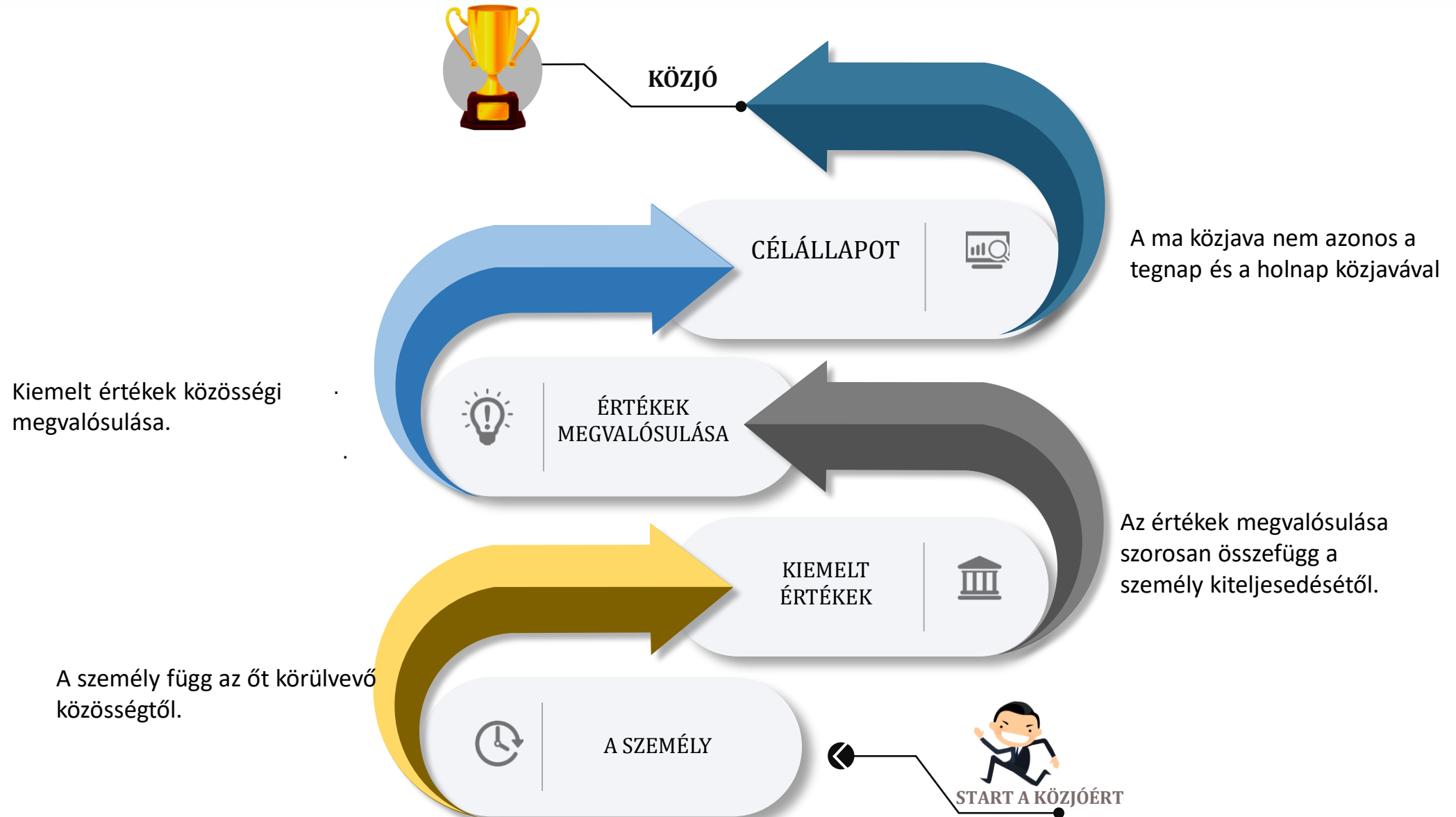
Gaudium et Spes

Csak az a társadalom képes a személyt szolgálni, amely a közzót tűzi ki elsődleges céljaként, szem előtt tartva, hogy az emberi személy nem képes önmagában kiteljesedni, azaz, csak másokkal és másokért tud létezni.

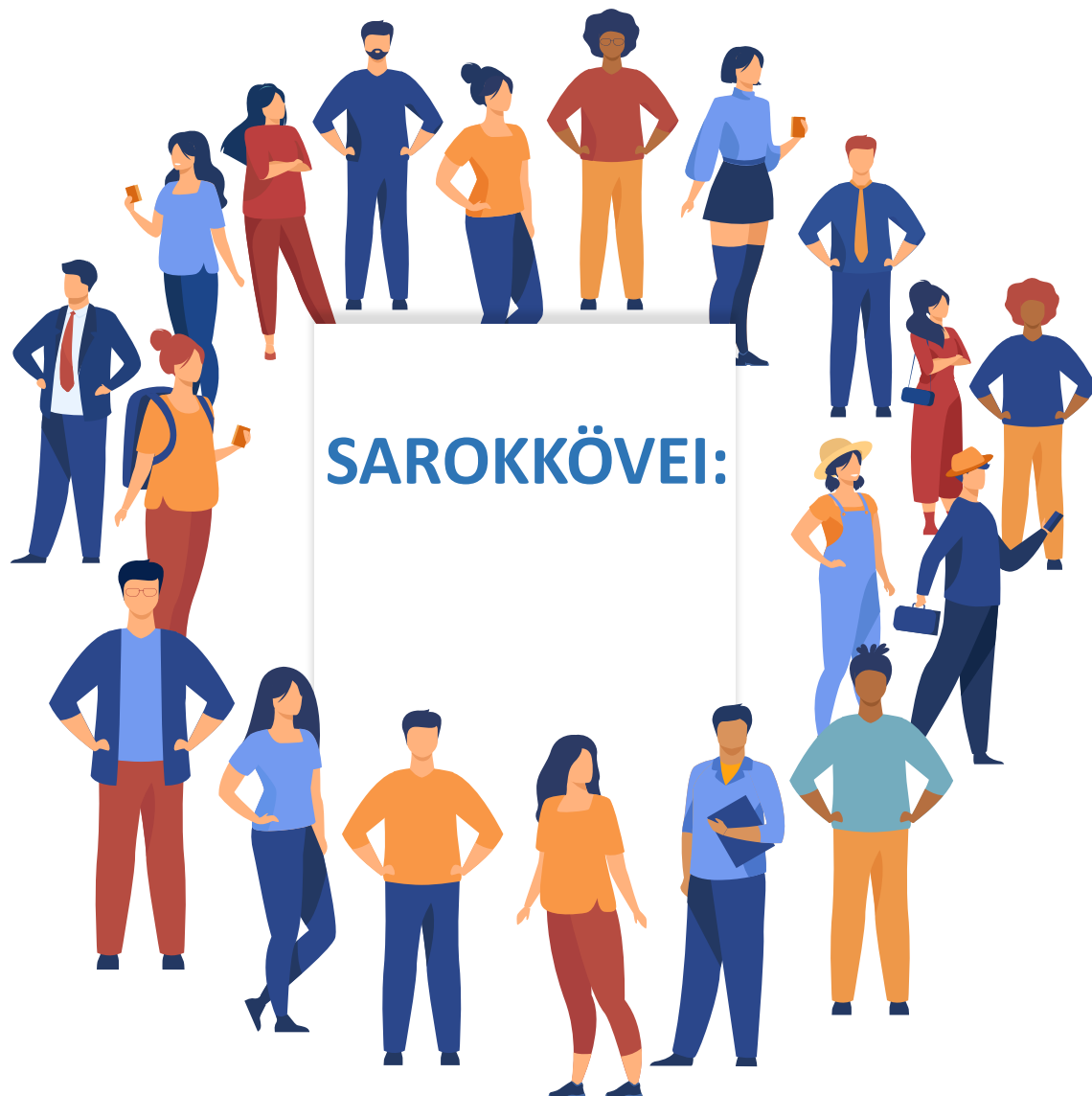
Kompendium 2004

Közjó - kinek mit jelent a közjó?

Közjó célkitűzései, a legfontosabb társadalomszervező elv!

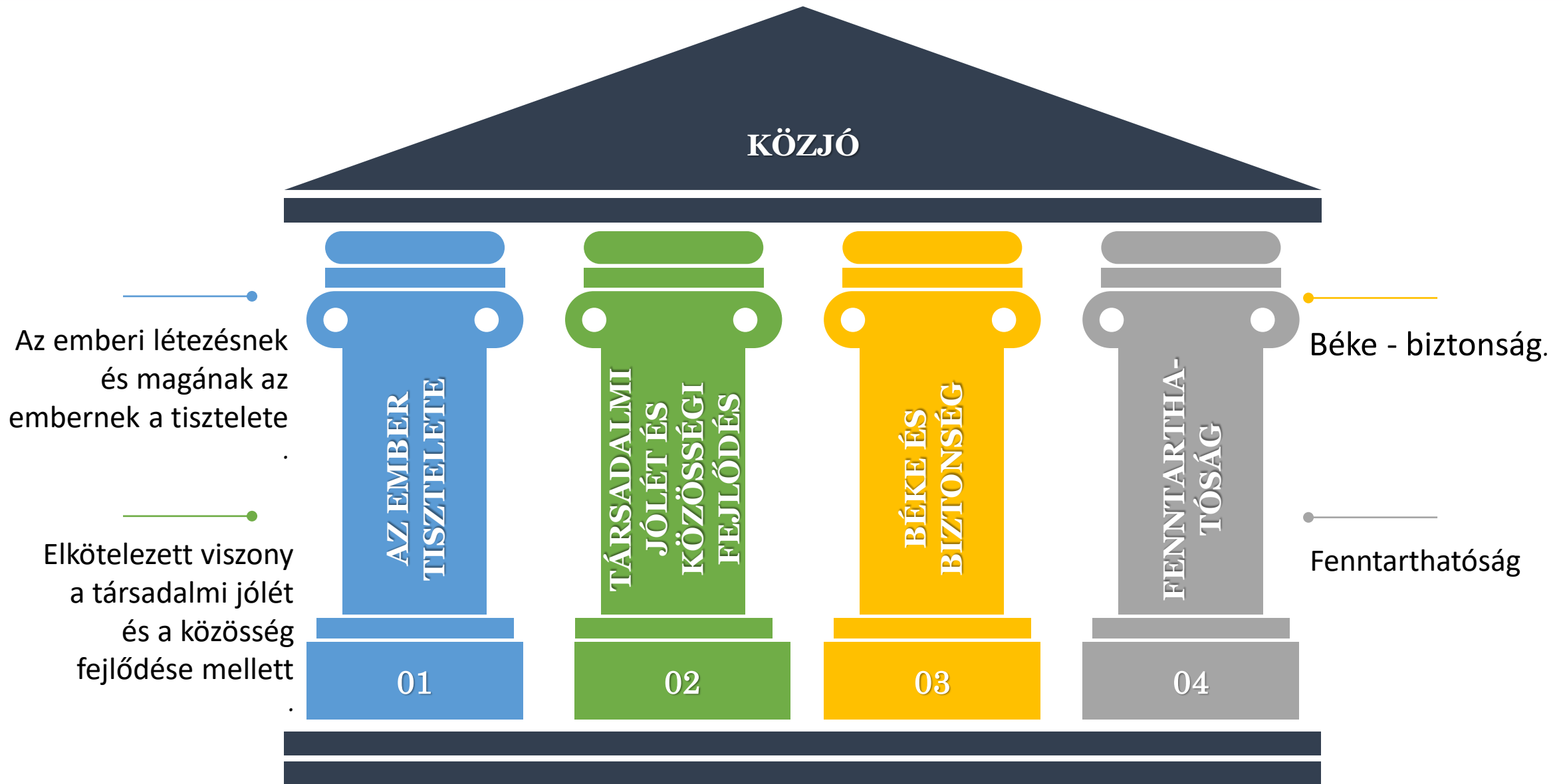

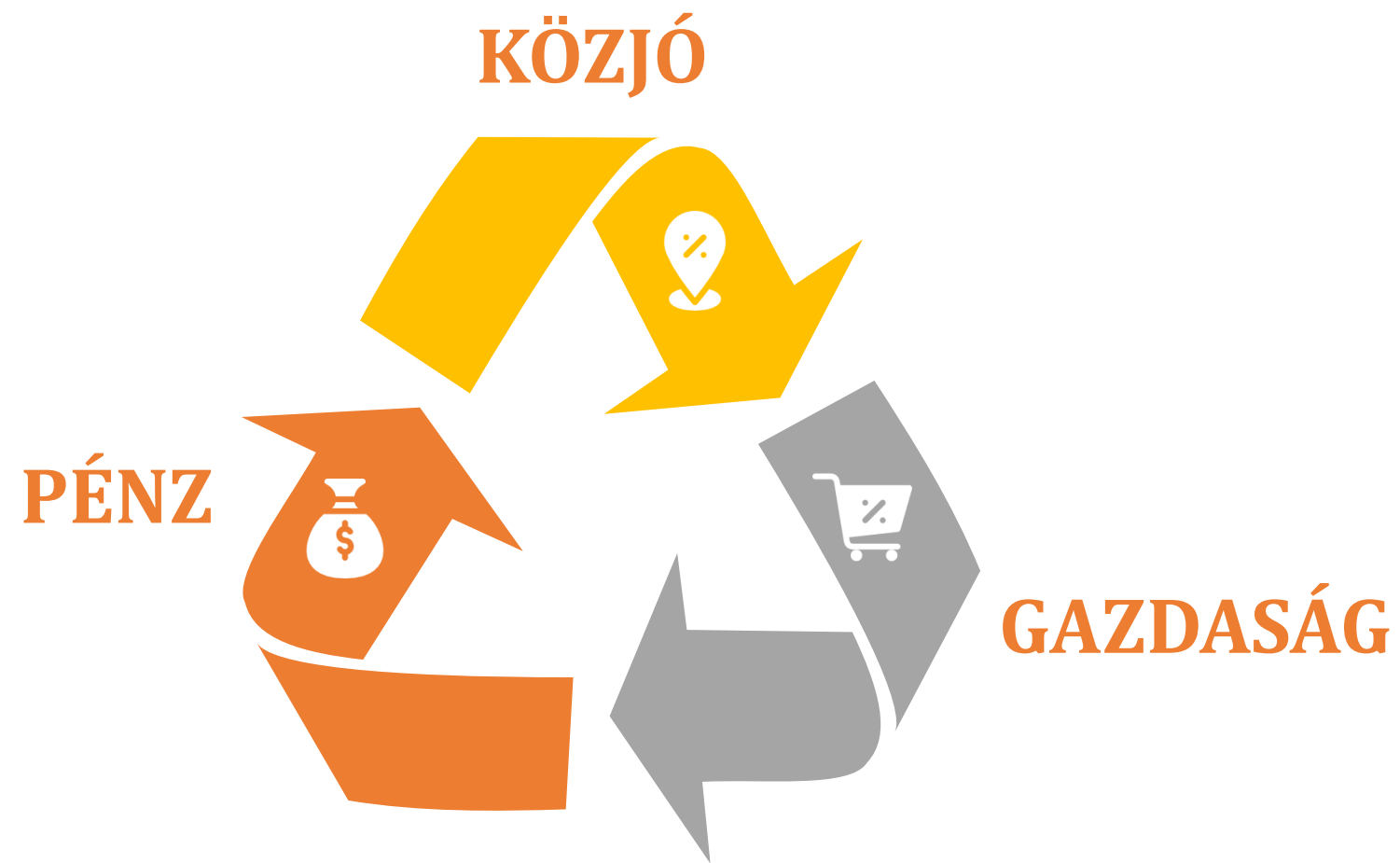
Szeretet
Szabadság
Igazság
Igazságosság

Mindezeket, pedig erényként gyakorolni.

Közjó négy fő pillére

A vállalkozó:

01

A tökéletes vállalkozó egyben szervező, feltaláló, felfedező és hódító is.

02

Indítéka a létfenntartás mellett a kibontakozás, kreativitás, a vállalkozói szellem, a társadalmi presztízs és a vágy a közjó szolgálatára. (Szt. II János Pál)

03

Vállalkozás önmagában „senki Közjavát” nem jeleníti meg, még a vállalkozás alapítóiét sem. (XVI. Benedek)

Caritas in Veritate

A vállalkozások célja ma a

- Növekedés
- nagyobb piaci részesedés, amely viszont bezárja őket a két bűvös csapdájába.

A Pénz Boldogít? – A pénz abszolútuma

Feltétel

- Termelési ágak kialakulása
- Városok létrejötte
- Kiemelt árutípusok megjelenése

Matematika fejlődése

- Alapműveletek (egységes)
- Arányszámok
- Súly és cserearányok

Állandó cserearányok kialakulása
(melyet mindenki elfogad)

A Pénz Boldogít? – A pénz abszolútuma – a pénz értéktöbblete

A pénz abszolútuma – A pénz I. értéktöbblete - egyidejűség

Az áruk kereslete és a kínálata időben eltér egymástól.

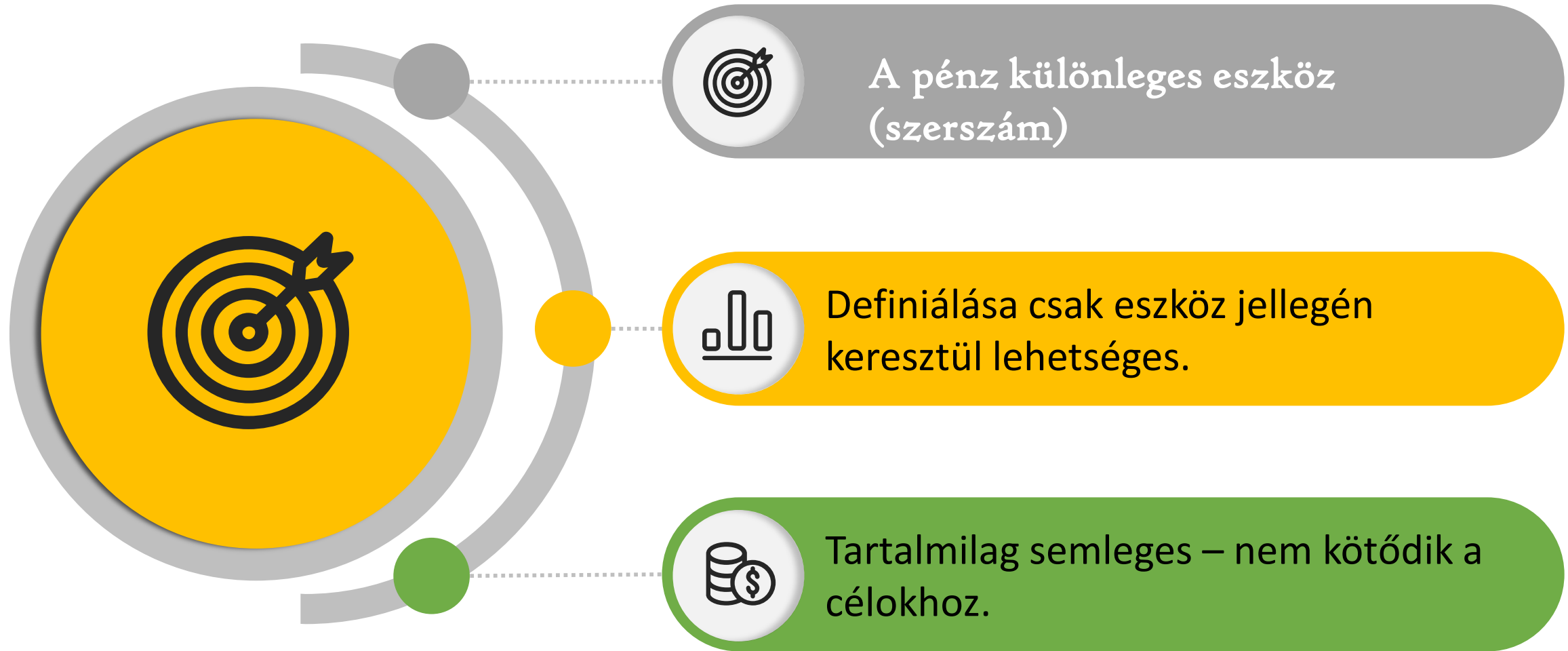

Kínáló azonnal kap valamit árujáért.

Kereső azonnal kap valamit pénzéért.

A pénz abszolútuma – A pénz II. értéktöbblete – tartalmi semleges

A pénz abszolútuma –III. értéktöbblete - „bármely” cél elérhető

A pénz fogalma az emberi célok metszéspontjába került

A megszerezhető anyagi célok feltételezik,
hogy a pénz rendelkezésre áll

A választás relativizálása

Általa bármelyik cél elérhető

PÉNZ
PÉNZ
PÉNZ

Az eszköz visszahat a célokra

Egyik tárgy helyett választhatom
a másikat.

CÉLOK

CÉLOK

CÉLOK

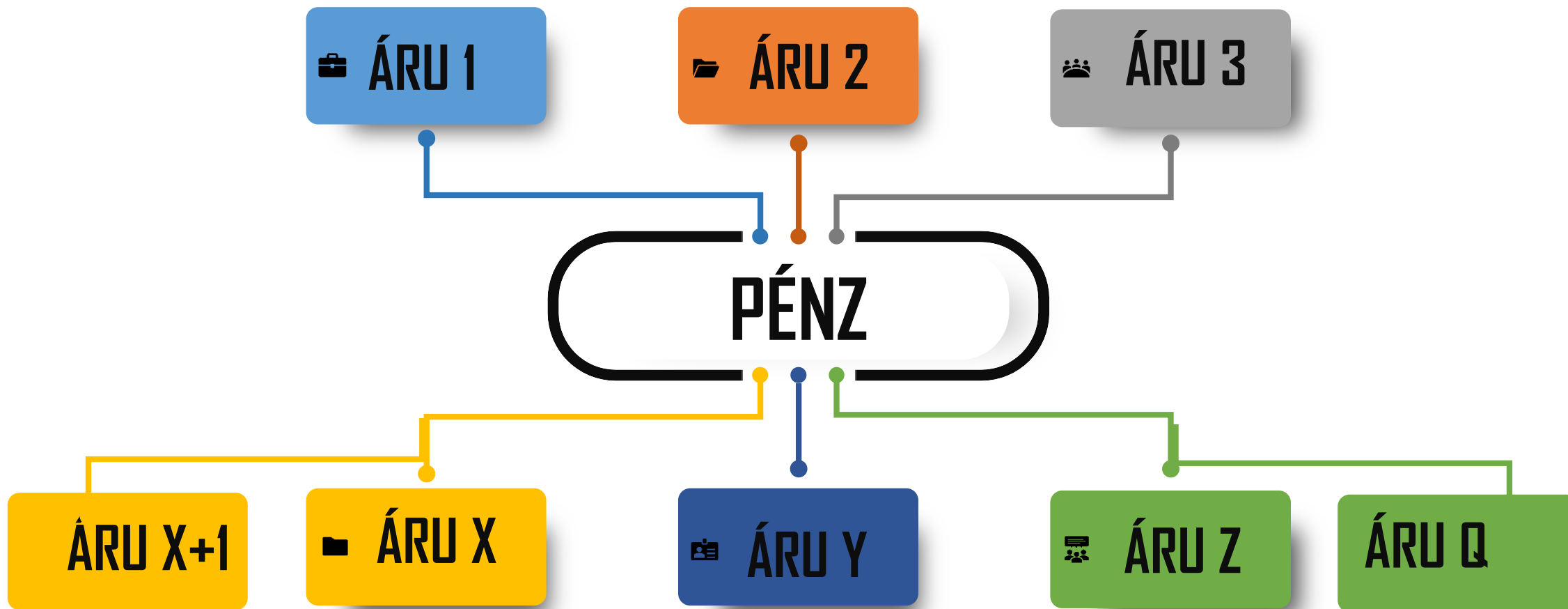
CÉLOK

CÉLOK

A pénz abszolútuma – IV. értéktöbblete – A választás szabadsága

A különböző áruk csak egyetlen értékke, a pénzzé alakulhatnak át, a pénz viszont rendkívül sok áruvá!
Értékek relativizálódása.

A pénz abszolútuma – IV. értéktöbblete – A választás szabadsága – a munkaeerő

A munkáját áruba bocsátó dolgozó mindig hátrányban lesz a tőkével szemben, hiszen munkaképességét és tudását soha nem képes a pénz mozgásához hasonló sebességgel alakítani.

A pénz abszolútuma – V. értéktöbblete – Az időtlenség illúziója

Munkaerő, áru

szavatossággal
rendelkezik

Pénz

Nincs konkrét, a felhasználását megelőző tulajdonsága, hanem csupán konkrét értékek megszerzésére szolgáló szerszám, felhasználójának szabadságot biztosít arra, hogy mikor és mely tárgyra adja ki.

Nem kötődik közvetlenül a tárgyakhoz és az időbeliséghez.

A Pénz és az emberi kapcsolatok

Minden érdekkapcsolatban annál van az alkuelőny, akinek a másiknál kevésbé fontos a kapcsolat.

(alku = a nem fontos elhitése)

Ebben az esetben az a fél élvez előnyösebb helyzetet, akinek kisebb a szeretet foka. A másik fél nagyobb mértékű, odaadóbb érzelmei miatt kevésbé alkalmas a kapcsolat kihasználására.

Három fő emberi kapcsolat, ahol nem ajánlatos a pénzügyi kapcsolat

CSALÁD

BARÁT

ELLENSÉG

Döntési helyzetben biztosra kell menni, a döntés könnyebb az anyagiak mellett, főleg, ha kötődnek hozzájuk szellemi javak is.

A Pénz és az emberi kapcsolatok

Az emberiség legfontosabb sorskérdése az emberi minőség problémája, amely ha nem áll központban, akkor a tömegtársadalom fogyasztásba fulladó nihilizmusa válik uralkodóvá.

Az ember a mennyiség irányába mozdul el (pénz is segíti).
Tömegember.

A tömegtársadalom legfontosabb értékjelévé a pénz válik.
A pénz jelentősége kiszorítja a dologi jelentőséget, amely visszahat a dologi kultúrára.

Nő a létrehozandó dolgok mennyisége.
A pénz dominanciája a kultúrák leszálló, (civilizációs) szakaszára jellemző.

A Pénz és az emberi kapcsolatok

A pénz abszolút eszközzé
és abszolút céllá válik.

Boldogít a pénz?

Köszönöm

A pénz nem boldogít?

Neulinger Ágnes

2022. április 7.

Mi lehet a keresztény válasz a fogyasztói társadalomra?

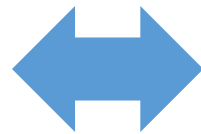
Fogyasztás és értékek

- A fogyasztás, javak birtoklása alapvető
- Azonnaliság, rövidtávúság
- Individualizmus
- Élményközpontúság
- Állandó elérhetőség

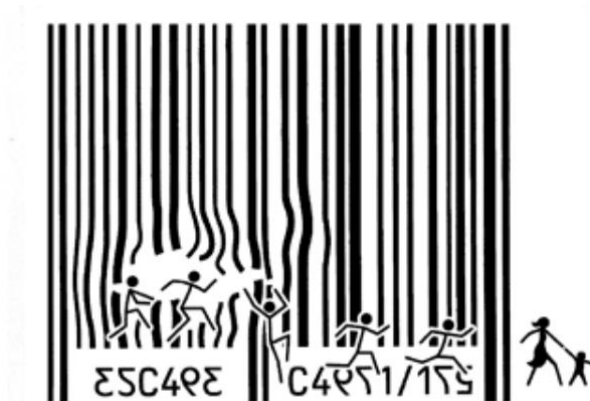

Fogyasztás és értékek

- A fogyasztás, javak birtoklása alapvető
- Azonnaliság, rövidtávúság
- Individualizmus
- Élményközpontúság

- Isten minden érték alapja
- Szeretet
- A közösség fontossága
- A teremtett világ védelme
- Megbocsátás
- Szolidaritás

„A fogyasztók egyéni felelősségüket kifejezve vásárlási döntéseikkel – dollár szavazatukkal – tudják támogatni vagy nem támogatni az igazságosságot.”

Alkon, 2014

- A fogyasztói döntés – termelők, kereskedők, termékkategóriák/ termékek, márkák – választása mögött etikai megfontolás húzódik meg.
- Igazságos és fair döntések, támogatva azokat a termelőket és eladókat, akiket a fogyasztók erre méltónak tartanak.
- Megjelenik benne a gazdaság működésének befolyásolása.
- Az ezredforduló óta van jelen markánsan, mint fogyasztói trend.

Etikus fogyasztás formái

- Nem-fogyasztás
- Értékalapú fogyasztás
- Bojkott és buycott
- Etikus használat és etikus eldobás (élettartam végig használat, újrahasznosítás, használt termékek vásárlása)

Ki az etikus fogyasztó?

- Környezetbarát terméket vásárol (összetétel, gyártási folyamat, csomagolás...) **TEREMTÉSVÉDELEM!**
- Helyben termelt élelmiszereket vásárol
- Helyi boltokból vásárol
- Saját szatyrot/ táskát használ
- Nem vásárol gyermekmunkával és a dolgozók kizsákmányolásával készült terméket
- ...

Alternatív élelmiszerfogyasztás

- Vásárlói közösségek
- Közösség által támogatott mezőgazdaság
- Közösségi kert
- Saját termelés

„Az az egyik kardinális kérdése ezeknek a rendszereknek, hogy beválik-e valakinek vagy nem, hogy itt nincs válogatás. Tehát ha én nem szeretem a padlizsánt vagy a céklát vagy akármit, attól még jön a padlizsán, meg a cékla, meg minden. És hogy azokkal is kell valamit kezdeni.”

„Aszerint eszem, hogy hány tojás van egy héten.”

„Ez az egész teljesen más gondolkodásmódot igényel, de egyébként sokkal természetközelibbet”

Összességében magasabb észlelt életminőséget eredményez.

Kinél van a felelősség?

A fogyasztás boldogít?

- Anyagi jólét $\neq$ Jól-lét (élettel való elégedettség, boldogság)
- Az éves jövedelem 20 ezer dollár/fő-ig erős összefüggésben van a boldogsággal, efölött már nincs ilyen összefüggés (WVS kutatás, 2011) – alapszükségletek megteremtése, mint határ
- De vannak kivételek (szegény, de boldog országok) és a szegényebbek esetében nagyobb a növekvő jövedelem hatása, mint a tehetősebbeknél (Cummins, 2000)
- Az anyagiasság az élettel való elégedettséget csökkenti (pl. Richins és Dawson, 1992, Kasser et al. 2014).
- Az anyagiasság nem támogatja az érték alapú fogyasztást, aki anyagias annak kevésbé fontos a vállalatok társadalmi felelősségvállalása (Kolodinsky és mtsai, 2010) és a környezettudatosság (Hurst et al. 2013).

„Az nem baj, hogy az ember jobban akar élni, de az már hiba, hogy a jobb életet olyan életstílusnak tulajdonítja, amely a birtoklásra, s nem a létezésre irányul; amikor többet akar birtokolni, nem azért teszi, hogy többé váljon, hanem azért, hogy az élvezet töltse be életét”

[Centimus Annus, II. János Pál pápa enciklikája](#)

A keresztény lelkiesség az életminőség felfogásának alternatív módját javasolja, és olyan prófétai és szemlélődő életstílusra bátorít, amely a fogyasztáshoz való ragaszkodás megszálloottsága nélkül képes a mélységes öröme.

[Laudato Si', Ferenc pápa enciklikája](#)

2022.
ÁPRILIS
7.

A BOLDOGSÁG NYOMÁBAN

BESZÉLGETŐS ELŐADÁSOK A SAPIENTIÁN

A PÉNZ NEM BOLDOGÍT?

3. alkalom

†72

HETVENKÉT
TANÍTVÁNY
MOZGALOM